

домовете. Музикантите, като “комшии и колеги” се събират заедно със семействата си, и единствено на техния празник звучи жива музика [С.М., с. 16-17]. Според друг информатор сутринта махалата се качва на поляната само за да се валя в тревата и да се кичи с клонки. След това се прибират по домовете и почиват, защото не са спали цяла нощ. В късния следобед се качват пак на поляната с храна и зурнаджийска музика. Там правят люлки и се люлеят за здраве, “някой се прави на булка”, играят *хора*. Продължават да излизат на поляната и през следващите дни с ядене, пиене и музика. Интервюираният музикант е бил наеман с оркестър на Гергьовден от благоевградски роми и прави сравнение между празнуването в двата града: “В Благоевград не го правят така. Те си фашат оркестъра и сичко си е в махалата. Не излизат те на зелено” [К.Т., с. 18].

По подобен начин празнуват *Едерлез* и ромите ерлии (*турските цигани*) от с. Кавракирово, Петричко. На 6 май, преди изгрев слънце “цялата махала... млади, стари – сичко циганско се дига” и с коне и зурнаджийска музика отиват в гората. Там танцуват, берат клонки и цветя, наkichват себе си и конете с тях и с музика и *кючеци* преди обяд се връщат в махалата. Със зурни начело “правят алай, през селото минават”. Сутринта колят агнетата. Някога в по-охолни години семействата са купували по три агнета – едно за семейството, второ за приятели и гости и трето за празнуването през третия ден. На обяд възрастните мъже се събират с приятели, съседи и в групи от по десетина човека обикалят домовете – “от къща на къща на гости, подават се салати, ракия, бира, печено месо”. Зурнаджии се движат с мъжете и по домовете свирят “по две-три песни – стари, турски песни, съвременни наши, кой що иска”. Домакините *лепят пари* на музикантите. В същото време жените готвят обредната храна по домовете и посрещат групите мъже с музикантите. В късния следобед всички се събират “на площадо”, зурнаджиите свирят, хората играят *хора* до дванайсе-един часа през нощта. На следващия ден – 7 май празнуването продължава на обяд, първо със семейна трапеза, а следобяд – на *мегданското хоро* до тъмно. Според интервюирания кулминацията на гергьовденското празнуване е на 8 май: “Третийо ден е най-интересно. На по същия начин като втория, обаче се правят момичета, булки, дядовци, младоженци”. Мъже и жени се преобличат и на мегданското *хоро* разиграват пародия на сватба: “Зима едно момче некакво момиче уж да се женят и бегат. И почват по него да го гонят, да върнат момчето. Това е най-интересно. Смешки, игране, колкото сакаш. Баш като театър. И като намират момчето, почват хора. Аде до него майка му, свекърва, баба ужким. За джумбиш прават там калитатовци (кумове), баби... Това на третия ден вечерта. И това е Гергьовдена”. Селото е смесено, *Гергьовден* празнуват и българите християни, но семейно, без музика. Често българите се включват в празника на ромите – “Идват при нас да си правят джумбиш в махалата” [Д.К., 10/2001, с. 3-6]. На 8 май карнавално шествие, зурнаджийска музика и *хора* се правят в центъра на селото с участие и на българи.

По време на гергьовденските празници ромите правят с *кушии пръстъпулки* на малки деца (1-2 годишни, наскоро проходили). Надбягванията и състезанията с коне се организират от родителите за “да спрат да падат децата”. Всяко семейство организира отделна *кушия* и връчва награда на победителя – “агне, една бутилка ракия, 50 лева пари”. *Пръстъпулките* (в Кавракирово се падат по 3-4 на ден) се правят на 6, 7 и 8 май, следобед преди да почне *хорото*. Важна е ролята на зурнаджиите в обряда – “без музиканти не стае нищо”. Те свирят специална обредна мелодия *На кушия*,